

קבע סעודתיה עליוהי וזרין עליוהי המוציא ושלש זרכות אמר מר
 זר רב אשי ואלס יולא זה ידי חובתו זפסקא מאי טעמא לחס עוני
 קרינן ביה. ומשמע דטריחא אפילו קבע עלה אינו מברך אלא זורא
 מיני מזונות דאס לא כן מאי איכא בין טרוקנין לטריחא דהא טרוקנין
 לא מברכינן עליה המוציא אלא אס
 כן קבע סעודתיה עליוהי וכן כתב
 רבינו ירוחם (סג) טרוקנין מברך עליו
 זורא מיני מזונות ואס קבע סעודתו
 עליו מברך המוציא ושלש זרכות אבל
 טריחא אין מברכינן עליו המוציא אלא
 זורא מיני מזונות ולבסוף זרכה אחת

מעין שלש ע"כ אבל מדברי רבינו נראה דעל טרוקנין מברך עליו
 המוציא אע"ג דלא קבע סעודתיה עליוהי ויש לתמוה [ג] מנין לו:
ומצאתי להרא"ש שכתב בהלכות חלה (סי' ג) גרסינן זפרק כיז
 מברכינן כי אחא רבין אמר רבי יוחנן טרוקנין חייבין בחלה ולא גרסינן
 פטור והכי איחא זירושלמי רבי יוחנן אומר טרוקנין חייבין בחלה
 ואומרים עליו המוציא ואלס יולא זו ידי חובתו זפסקא ואפשר שעל
 זה סמך רבינו לכתוב סתם דטרוקנין מברכינן עליו המוציא ואי מהא
 לא איריא דאיכא למימר דהא דאמר רבי יוחנן זירושלמי דטרוקנין
 מברכינן עליו המוציא היינו דוקא זדקבע סעודתיה עליוהי כדאמרין
 זגמרא **דין** פרק כיז מברכינן ואפילו אס היה מפורש זירושלמי
 דמברכינן עליו המוציא אע"ג דלא קבע עליה לא הוה זבקינן מסקנא
 זגמרא דידן מפני הירושלמי ומיהו אפשר שרבינו היה מפרש דמר
 זר רב אשי דאמר אלס יולא זו ידי חובתו זפסקא לאיפלוגי אחא אמאי

כפירושו ומה שנראה לפע"ד אמר וישר הוא דרבינו נמשך זפסקא זה
 אחר דברי האלפסי שכתב (כו:) וזה לשונו אמר אבי טריחא פטורה
 מן החלה וכו' והא טריחא דארעא מברכינן עליה זורא מיני מזונות
 ואי קבע סעודתא עליוהי מברך עליה המוציא ושלש זרכות אמר מר
 זר רב אשי ואלס יולא זה ידי חובתו
 זפסקא מאי טעמא לחס עוני קרינן
 ביה עכ"ל ואין להעלות על הדעת
 שמה שכתב והא טריחא דארעא הוא
 טעות סופר וזריך לומר והא כוזא
 דארעא דהיינו טרוקנין חדא דלא
 הזכיר הרי"ף מקמי הכי לא טרוקנין

ולא כוזא דארעא ואס כן אין שייך ללשון לומר והא כוזא דארעא
 ועוד דהלא זדברי ה"ר יונה (פ. ד"ה האי) מפורש שכן היא גירסת
 הרי"ף ששרי כתב טעם להפרש שיש בין טריחא זו לטריחא דלעיל
 שזו עשויה זקרקע ולעיל עשויה זכירה שהיא כלי וכו' אבל לדעת
 רבינו אין דעת הרי"ף כמו שכתב הרי"ף אלא זו וזו חדא טריחא היא
 ומיקריא טריחא סתם ומיקריא נמי טריחא דארעא וזגמרא גורס
 הרי"ף הכי אמר ליה אבי לרב יוסף הא טריחא דארעא מאי מברכינן
 עליוהי וכו' השתא לפי גירסא זו זטרוקנין פשיטא ליה דלחס גמור
 הוא לענין חלה ולענין המוציא ואפילו לא קבע סעודתא עליה מברך
 עליה המוציא ושלש זרכות אלא דטריחא קמיבעיא ליה לענין המוציא
 דכיון שעשויה זקרקע אי הוי לחס לענין המוציא ומהדר ליה דלאו
 לחס הוא ואין מברך אלא זורא מיני מזונות אלא אס כן דקבע
 סעודתא עליה דלא כיון דקבע הוי ליה לחס אף לזאת ידי חובתו
 זפסקא: וזו היא גם כן דעת הרמב"ם זפ"ג (הל' ט) שכתב עיסה

שנאפת זקרקע וכו' הואיל ואין עליה זורת הפת מברך עליה זורא מיני מזונות ואס קבע מזונות עליה מברך המוציא עכ"ל ולא כתב
 לחלק בין עיסת טרוקנין לטריחא אלא הלך דרכו של הרי"ף שלא כתב אלא דין טריחא דארעא שהיא עיסה שנאפת זקרקע כמו שהעריכיים
 עושים אבל טרוקנין אין זריך לפרש דפת גמור הוא גם לענין המוציא ולא קמבעיא ליה לאביי כדפרישית וכיון דנתלמודא לא הזכירו
 דין טרוקנין לענין המוציא לא הזכירוהו גם כן הרי"ף והרמב"ם ונראה דרבינו הכריע דגירסת הרי"ף והרמב"ם היא עיקר דלא כגירסת
 הספרים ודלא כמו שכתב הסמ"ג והרא"ש אבי וזה ממתי טעמי חדא מדמהדר ליה רב יוסף זגירסתא מי סגרת נהמא היא ואי אטרוקנין
 קמבעיא ליה הא פשיטא דמסתברא מדחייבת בחלה אלמא דנהמא היא ואיכא למימר דנהמא נמי הוה לגבי המוציא ואמאי רתח עליה
 וקאמר מי סגרת וכו' אבל אי אטריחא קמבעיא ליה ניחא דהכי קמהדר ליה דכי היכי דלא קמבעיא לך אטרוקנין משום דכיון דחייבת
 בחלה הוי נמי נהמא לגבי המוציא אס כן זטריחא נמי מדפטורה מן החלה פטורה נמי מן המוציא זעל כרחק דקא סגרת אף על פי

פרישה

(ח) אבא טריחא וכו' ואם קובע סעודתו עליו מברך המוציא ושלש ברכות. והו קאי אטרוקנין דלעיל שכתב לעיל סתם שמברך עליו המוציא
 חזר כאן רבינו אחר שמילק זינו לבין טריחא ופירש שר"ל שחייב בהמוציא היינו דוקא זקובע סעודתו מה שאין כן טריחא שאפילו קביעת לא מהני ביה
 אף על פי שמשפט זדבריו אינו נראה כן אפילו הכי מוכרחים אנו לדחוק ולפרש כן משמת סוגיית הגמרא והרא"ש. ז"ל. ועיין זדרישה מה שכתבתי

דרישה

לי מאי קשיא ליה לר"ש מזה ועוד שם כיוצא בזה דילמא הא דתניא
 דחייב לברך עליה המוציא מיירי כשלא היה דעתו בשעת גלגול לבשלו
 אלא ודאי דעת ר"ש הוא דלענין ברכת המוציא אין נפקא מינה בזה
 דאף אם לא היה דעתו עליה לבשלה מתחלה כשבשלה אחר כך אין
 מברכינן עליה המוציא דלענין המוציא תלוי במה שהוא בשעת ברכה
 מין לחם או מין תבשיל מה שאין כן לענין חלה שתלוי במה שהיתה
 מחשבתו בשעת גלגול וק"ל. והיינו זכרבי רבינו ירוחם ורבינו אגב
 ריהטא לא חש לדקדק בכ"י: ויש לדקדק עוד מה שכתב הרא"ש וביי
 הביאו שמהר"ם היה נוהג כשלשין עיסה בביתו כדי לבשלה במים או
 לטגנה בשמן היה מצוה לאפות ממנה מעט ועל ידי זה נתחייבה העיסה
 כולה בחלה וכו' וכדברי רבינו שמשון שכתב כן בפרק א' דחלה בשם
 הירושלמי שאפילו כשעושה על דעת לבשלה אם נטל מהעיסה מעט
 לאפות באור חיבת כל העיסה בחלה דחיישין שמה ימלך ליקח
 כשיעור חלה וקשה ממה נפשך מה הוא טעמו דמהר"ם שמה לחייב
 העיסה בחלה ולברך עליה ברכת חלה עבד הכי ודאי מספק לא
 מברכינן דשמה לא יקח בשלמא לרבינו שמשון שכתב כן אתי שפיר
 דהוא לא כתב שמתחילה יקח מן העיסה מעט ויאפה אלא כתב אם
 אירע שנטל מן העיסה קצת שאז חייב ליקח ממנה חלה גמורה מספק

חדושי הגהות

[ג] ואפשר דרבינו ס"ל דטריחא נמי כוזא דארעא מיקרי דהוא נמי נעשה על הכירה אלא דאיכרי נמי גביל מירחא ולכן מפרש האי דא"ל אבי לרב יוסף
 האי כוזא דארעא מאי מברכינן עליה זטריחא מיירי מדאמר ליה רב יוסף מי סגרת נהמא הוא גזולא זעלמא הוא משמע דהוא גביל מירחא הוא טריחא ועלה
 קאמר מר זוטרא קבע סעודה עליוהי וזרין עליה המוציא וממילא דטרוקנין אפילו לא קבע מברך המוציא ולכן כתב רבינו דטריחא קבע דוקא וטרוקנין אפילו
 לא קבע סעודתיה עליוהי מברך המוציא אכן פשיטא דגמרא לא משמע הכי (מהר"ם) וכן כתב הדרישה:

דפטורה מן החלה דילמא נהמא טפי הוה לענין המוציא וקא רחמ עליה מי סגרת נהמא הוא וכו' הא פשיטא כיון דפטורה מן החלה אס כן לית זה גלגול עיסה כלל אלא גובלא בעלמא הוא ולהכי פשיטא הוה דאין מברכין עליה אלא בורא מיני מזונות ועוד דהא בירושלמי איתא להדיא רבי יוחנן אומר טרוקנין חייבין בתלה ואומרים עליו המוציא וכו' הביאו הרא"ש בהלכות חלה (פי"ג) ונפרק כיצד מברכין ומדקאמר בסתם משמע ודאי דאפילו גדלה קבע סעודתא עליה מברכין עליה המוציא אס כן תלמודא דידן נמי דקאמר דמברכין עליה בורא מיני

דאמרין דדוקא דקבע עליה מברך המוציא אבל אי לא קבע לא דליחא אלא אפילו לא קבע מברך המוציא דלחם גמור הוה דאדם יוצא בו ידי חובתו כפסח מאי טעמא לחם עוני קרינן ביה ופסקו כמותו אבל אין זה פשט הגמרא דמר בר רב אשי לאו לאפילוהי אחי אלא לומר דאדם יוצא בו ידי חובתו כפסח דלא חימא כיון שדרך לאכול לפעמים כובא דארעא לתענוג מנה עשירה הוה ולא נפיק זה קמ"ל דשפיר מיקרי לחם עוני. אי נמי דלא חימא כיון דאין לורת פת עליו לא יצא בו ידי חובתו כפסח קמ"ל דשפיר יצא בו ידי חובתו דלחם עוני הכי הוה

שאין לעני תנור ואופהו בקרקע אבל לענין ברכת המוציא ודאי דדוקא דקבע עליה מברכין לה ואי לא קבע לא וכן נראה מדברי הרא"ש ז"ל: ודפ"בך נריך לומר שמה שכתב רבינו ואס קובע סעודתו עליו מברך המוציא אטרוקנין קאי ולא צא אלא לפרש שמה שכתב בתחלה דטרוקנין מברך עליו המוציא היינו דוקא דקבע סעודתיה עליה אבל לא קבע לא אבל טריחא כיון דאין תורת לחם עליו אע"ג דקבע סעודתיה עליה אינו מברך אלא בורא מיני מזונות כן נראה לי שאנו מוכרחים לדחוק ולפרש דברי רבינו אע"פ שמשפט דבריו אינו נראה כן: והרמב"ם כתב בפ"ג (ה"ט) עיסה שנאפת בקרקע כמו שהערביים שוכני המדברות עושים הואיל ואין עליה לורת פת מברך עליה בורא מיני מזונות ואס קבע מזונות עליה מברך המוציא ע"כ וזו היא כובא דארעא האמורה בגמרא ונקראת גם כן טרוקנין אבל דין טריחא לא הזכיר לפי שלא נאמר בגמרא לענין המוציא:

טז נהמא דהנדקא והוא לחם שאופין בשפוד וכו' וכן על לחם העשוי לכותח וכו'. שם טריחא פטורה מן החלה מאי טריחא איכא דאמרי גביל מירחא ואיכא דאמרי נהמא דהנדקא ואיכא דאמרי לחם העשוי לכותח ופירש רש"י נהמא דהנדקא. נאק שאופין בשפוד ומושחין אותו תמיד בשמן או נמי ביצים ושמן: לחם העשוי לכותח. אין אופין אותו בתנור אלא בתמיה: וכו"ש רבינו ואם עשאה ערוכה ונאה וכו'. שם תני רבי חייל לחם העשוי לכותח פטור מן החלה והא תניא חייב בתלה החם דקתני טעמא רבי יהודה ופירש רש"י כענין. ערוכה ומקוטפת כגלוסקאות נאות גלי דעתיה ונקטת ספרי רבינו כתוב דעשאה כענין מברך עליה המוציא ומשמע ודאי דהכי סבירא ליה מדכתב כאן חילוק זה דבין עשאה כענין לעשאה למודין וכן כתב גם כן רבינו ירוחם (ני"ו ס"ה קמה ע"ד) דעשאה כענין מברך עליה המוציא ושלש ברכות: **ובתב רבינו שמשון צפרק קמא דחלה (מ"ה) אמתניתין דעיסה שמתלמה סופגנין דעשאה כענין נמי לא מייחב בתלה אלא היכא דסקיל מינה חררה קטנה ואפי לה ואכל דאסור בלא חלה דילמא ממליך אכולה עיסה אבל היכא דנעשית לכותח פטורה והכי איתא בירושלמי (תלה פ"א ה"ה) עיסת כותח חייבת בתלה שמה תמליך לעשות חררה לבנה ועל כרחך כדי שלא תיקשי הוה דברכות נריך לומר כדפרישית דשקלא פורחא ואופה באור דחיישינן שמה תמליך ליקח כשיעור ומשמע דהוה הדין לענין המוציא. ובפסקי חלה להרשב"א (שער א ד"ה הלש) כתב שיש חולקים על רבינו שמשון:**

יז בתב האגור (פי"ט) המוליותות שקורין פשטיד"ל או טורט"ל הנאפות בתנור כבשר או דגים או נבדינה אף על גב דבשר ודגים ונבדינה עיקר מברכים עליהם המוציא דמין דגן חשיבי ליה אינשי. והס דברי שכלי הלקט (פי"קט) בשם ה"ר ישעיה וטעמא משום דבתר ה' מינין אזלינן: דיני ברכת פת העשוי מאורו ודוחן ושאר מיני קטניות כתב רבינו בסיומן ר"ח דרישה

ועוד שהרי עיסה שבליחלה רכה כשאפאה באילפס בלא משקה הוה לחם לרבי יוחנן ומה לי נאפה בגומא ומה לי נאפה באילפס אדרבה אילפס הוא כלי מיוחד טפי לעיסה שבליחלה רכה יותר מגומא שבכירה ובלי ספק שסבר שבליחלה רכה הנאפה באילפס הוה גובלא בעלמא כדבר שבליחלו רכה ונאפה בגומא ואם כן קשה מאי שנא שכשנאפה באילפס דמברכין עליו המוציא אפילו בלא קביעות ובטרוקנין נימא שאין מברכין עליו המוציא אלא בקביעות. ועוד שהרא"ש כתב שהטרוקנין הוה כמו תחלתו סופגנין וסופו עיסה וזה פשוט דכהאי גוונא מברכין עליו המוציא ואם כן הוא הדין נמי בטרוקנין. ועוד שהרי כבר נתבאר שרבינו סבירא ליה שדין המוציא תלוי בדין חלה וכיון שהגמרא קאמר שטרוקנין חייב בחלה מתחייב נמי בהמוציא אפילו לא קבע עליה. ואין עומד לנגדנו רק מה שאמרו בגמרא האי כובא דארעא מאי מברכין עליו וכו' ואולי צריך לגרוס האי טריחא [מאי] מברכין עליו או אולי שנאמר אף על פי שעיקר שם כובא דארעא נקרא לטרוקנין מכל מקום מושאל שם כובא דארעא לטריחא שדומה לטרוקנין במעשה דהיינו שבליחלו רכה ושופכין אותו בכירה רק לא בגומא. ואולי רמז לזה במ"ש האי כובא דארעא

שאין לעני תנור ואופהו בקרקע אבל לענין ברכת המוציא ודאי דדוקא דקבע עליה מברכין לה ואי לא קבע לא וכן נראה מדברי הרא"ש ז"ל: ודפ"בך נריך לומר שמה שכתב רבינו ואס קובע סעודתו עליו מברך המוציא אטרוקנין קאי ולא צא אלא לפרש שמה שכתב בתחלה דטרוקנין מברך עליו המוציא היינו דוקא דקבע סעודתיה עליה אבל לא קבע לא אבל טריחא כיון דאין תורת לחם עליו אע"ג דקבע סעודתיה עליה אינו מברך אלא בורא מיני מזונות כן נראה לי שאנו מוכרחים לדחוק ולפרש דברי רבינו אע"פ שמשפט דבריו אינו נראה כן: והרמב"ם כתב בפ"ג (ה"ט) עיסה שנאפת בקרקע כמו שהערביים שוכני המדברות עושים הואיל ואין עליה לורת פת מברך עליה בורא מיני מזונות ואס קבע מזונות עליה מברך המוציא ע"כ וזו היא כובא דארעא האמורה בגמרא ונקראת גם כן טרוקנין אבל דין טריחא לא הזכיר לפי שלא נאמר בגמרא לענין המוציא:

טז נהמא דהנדקא והוא לחם שאופין בשפוד וכו' וכן על לחם העשוי לכותח וכו'. שם טריחא פטורה מן החלה מאי טריחא איכא דאמרי גביל מירחא ואיכא דאמרי נהמא דהנדקא ואיכא דאמרי לחם העשוי לכותח ופירש רש"י נהמא דהנדקא. נאק שאופין בשפוד ומושחין אותו תמיד בשמן או נמי ביצים ושמן: לחם העשוי לכותח. אין אופין אותו בתנור אלא בתמיה: וכו"ש רבינו ואם עשאה ערוכה ונאה וכו'. שם תני רבי חייל לחם העשוי לכותח פטור מן החלה והא תניא חייב בתלה החם דקתני טעמא רבי יהודה ופירש רש"י כענין. ערוכה ומקוטפת כגלוסקאות נאות גלי דעתיה ונקטת ספרי רבינו כתוב דעשאה כענין מברך עליה המוציא ומשמע ודאי דהכי סבירא ליה מדכתב כאן חילוק זה דבין עשאה כענין לעשאה למודין וכן כתב גם כן רבינו ירוחם (ני"ו ס"ה קמה ע"ד) דעשאה כענין מברך עליה המוציא ושלש ברכות: **ובתב רבינו שמשון צפרק קמא דחלה (מ"ה) אמתניתין דעיסה שמתלמה סופגנין דעשאה כענין נמי לא מייחב בתלה אלא היכא דסקיל מינה חררה קטנה ואפי לה ואכל דאסור בלא חלה דילמא ממליך אכולה עיסה אבל היכא דנעשית לכותח פטורה והכי איתא בירושלמי (תלה פ"א ה"ה) עיסת כותח חייבת בתלה שמה תמליך לעשות חררה לבנה ועל כרחך כדי שלא תיקשי הוה דברכות נריך לומר כדפרישית דשקלא פורחא ואופה באור דחיישינן שמה תמליך ליקח כשיעור ומשמע דהוה הדין לענין המוציא. ובפסקי חלה להרשב"א (שער א ד"ה הלש) כתב שיש חולקים על רבינו שמשון:**

יז בתב האגור (פי"ט) המוליותות שקורין פשטיד"ל או טורט"ל הנאפות בתנור כבשר או דגים או נבדינה אף על גב דבשר ודגים ונבדינה עיקר מברכים עליהם המוציא דמין דגן חשיבי ליה אינשי. והס דברי שכלי הלקט (פי"קט) בשם ה"ר ישעיה וטעמא משום דבתר ה' מינין אזלינן: דיני ברכת פת העשוי מאורו ודוחן ושאר מיני קטניות כתב רבינו בסיומן ר"ח דרישה

ועוד שהרי עיסה שבליחלה רכה כשאפאה באילפס בלא משקה הוה לחם לרבי יוחנן ומה לי נאפה בגומא ומה לי נאפה באילפס אדרבה אילפס הוא כלי מיוחד טפי לעיסה שבליחלה רכה יותר מגומא שבכירה ובלי ספק שסבר שבליחלה רכה הנאפה באילפס הוה גובלא בעלמא כדבר שבליחלו רכה ונאפה בגומא ואם כן קשה מאי שנא שכשנאפה באילפס דמברכין עליו המוציא אפילו בלא קביעות ובטרוקנין נימא שאין מברכין עליו המוציא אלא בקביעות. ועוד שהרא"ש כתב שהטרוקנין הוה כמו תחלתו סופגנין וסופו עיסה וזה פשוט דכהאי גוונא מברכין עליו המוציא ואם כן הוא הדין נמי בטרוקנין. ועוד שהרי כבר נתבאר שרבינו סבירא ליה שדין המוציא תלוי בדין חלה וכיון שהגמרא קאמר שטרוקנין חייב בחלה מתחייב נמי בהמוציא אפילו לא קבע עליה. ואין עומד לנגדנו רק מה שאמרו בגמרא האי כובא דארעא מאי מברכין עליו וכו' ואולי צריך לגרוס האי טריחא [מאי] מברכין עליו או אולי שנאמר אף על פי שעיקר שם כובא דארעא נקרא לטרוקנין מכל מקום מושאל שם כובא דארעא לטריחא שדומה לטרוקנין במעשה דהיינו שבליחלו רכה ושופכין אותו בכירה רק לא בגומא. ואולי רמז לזה במ"ש האי כובא דארעא